

Határozatok Tára

LAILA MEDINA
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2021. december 16.¹

C-533/20. sz. ügy

**Upfield Hungary Kft.
kontra
Somogy Megyei Kormányhivatal**

(a Kúria [Magyarország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal iránti kérelem – Fogyasztóvédelem – 1169/2011/EU rendelet – A fogyasztók élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatása – Kötelező információk – Az összetevők felsorolása – Saját név – 1925/2006/EK rendelet – Vitaminok élelmiszerekhez történő hozzáadása – A vitaminok általános elnevezésének és a vitaminvegyületeknek a feltüntetésére vonatkozó kötelezettség”

I. Bevezetés

1. A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem a fogyasztók élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatásával kapcsolatos szabályokat megállapító 1169/2011/EU rendeletnek² a vitaminok, ásványi anyagok és egyéb anyagok élelmiszerekhez történő hozzáadásáról szóló 1925/2006/EK rendelettel³ összefüggésben történő értelmezésére vonatkozik.

2. E kérelmet az Upfield Hungary Kft. (a továbbiakban: Upfield) és a Somogy Megyei Kormányhivatal (Magyarország) között azon határozat tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő, amellyel e hatóság az Upfieldet arra kötelezte, hogy módosítsa a Magyarországon forgalmazott, hozzáadott vitaminokat tartalmazó élelmiszerek címkézését.

¹ Eredeti nyelv: angol.

² A fogyasztók élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatásáról, az 1924/2006/EK és az 1925/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról és a 87/250/EGK bizottsági irányelv, a 90/496/EGK tanácsi irányelv, az 1999/10/EK bizottsági irányelv, a 2000/13/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv, a 2002/67/EK és a 2008/5/EK bizottsági irányelv és a 608/2004/EK bizottsági rendelet hatályaon kívül helyezéséről szóló, 2011. október 25-i európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2011. L 304., 18. o.; helyesbítések: HL 2014. L 331., 40. o.; HL 2015. L 50., 48. o.; HL 2016. L 266., 7. o.).

³ A vitaminok, ásványi anyagok és bizonyos egyéb anyagok élelmiszerekhez történő hozzáadásáról szóló, 2006. december 20-i európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2006. L 404., 26. o.).

II. Jogi háttér

A. Az uniós jog

1. Az 1169/2011 rendelet

3. Az 1169/2011 rendelet alapul szolgál az élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatásra vonatkozó magas szintű fogyasztóvédelem biztosításához, figyelembe véve a fogyasztók felfogásában és tájékoztatási igényeikben kialakult különbségeket, ugyanakkor biztosítva a belső piac zökkenőmentes működését.

4. Az 1169/2011 rendelet 2. cikke (2) bekezdésének f), h), n), o) és s) pontja kimondja, hogy e rendelet alkalmazásában az „összetevő”, az „összetett összetevő”, az „előírt név”, a „szokásos név” és a „tápanyag” kifejezések alábbi meghatározásai alkalmazandók:

„[...]

f) »összetevő«: minden anyag vagy termék, beleértve az aromákat, az élelmiszer-adalékanyagokat és élelmiszerenzimeket is, vagy összetett összetevő bármely összetevőjét is, amelyet élelmiszer előállításánál vagy elkészítésénél használnak fel, és a késztermékben még jelen van, akár módosult formában is; a szermaradványok nem minősülnek összetevőnek;

[...]

h) »összetett összetevő«: olyan összetevő, amely már önmagában egynél több összetevőből áll;

...

n) »előírt név«: egy élelmiszernek a rá alkalmazandó uniós rendelkezésekben előírt neve, vagy ilyen uniós rendelkezések hiányában az abban a tagállamban alkalmazandó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezésekben előírt név, amellyel az élelmiszert a végső fogyasztónak vagy a vendéglátóknak, illetve közétkeztetőknek értékesítik;

o) »szokásos név«: az élelmiszer értékesítésének helye szerinti tagállamban az élelmiszer neveként a fogyasztók által elfogadott név, amely név nem igényel további magyarázatot;

...

s) »tápanyag«: az e rendelet XIII. melléklete A. részének 1. pontjában felsorolt fehérje, szénhidrát, zsír, rost, nátrium, vitamin és ásványi anyag, és a valamely ezen kategóriába tartozó vagy azok alkotórészét képező anyagok;

[...]”

5. Az 1169/2011 rendelet 3. cikke, amely az „Általános célkitűzések” címet viseli, (1), (2) és (4) bekezdésében a következőket írja elő:

„(1) Az élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatás a fogyasztók egészségének és érdekeinek magas szintű védelmére törekszik azáltal, hogy a végső fogyasztók számára alapot biztosít a

megalapozott választáshoz és az élelmiszerek biztonságos felhasználásához, különös tekintettel az egészségügyi, gazdasági, környezetvédelmi, társadalmi és etikai szempontokra.

(2) Az élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatásra vonatkozó jogszabályok célja, hogy az Unióban megvalósítsák a jogszerűen előállított és forgalomba hozott élelmiszerek szabad mozgását, adott esetben figyelembe véve, hogy szükség van az előállítók jogszerű érdekeinek védelmére, valamint a jó minőségű termékek előállításának ösztönzésére.

[...]

(4) Az élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatásra vonatkozó jogszabályok előkészítése, értékelése és felülvizsgálata során – közvetlenül vagy érdek-képviselői szervezeteken keresztül – nyitott és átlátható, többek között az érdekeltekkel folytatott nyilvános konzultációra van szükség, kivéve, ha az ügy sürgőssége ezt nem teszi lehetővé.”

6. Az 1169/2011 rendelet „Az élelmiszerekre vonatkozó kötelező tájékoztatás alapelvei” című 4. cikkének (2) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Az élelmiszerekkel kapcsolatos kötelező tájékoztatás szükségességének mérlegelésekor figyelembe kell venni a fogyasztók többségénél megjelenő, bizonyos, általuk jelentős értékűnek ítélt információk iránti, széles körű igényeket, vagy a fogyasztók által általánosan elfogadott esetleges előnyöket, hogy megalapozott módon választhassanak.”

7. Az 1169/2011 rendelet „Tisztességes tájékoztatási gyakorlatok” című 7. cikke az (1) és (2) bekezdésében a következőket mondja ki:

„(1) Az élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatás nem lehet megtévesztő, különösen:

a) az élelmiszer jellemzői és különösen annak jellege, azonossága, tulajdonságai, összetétele [...] tekintetében;

[...]

c) annak sugallása révén, hogy az élelmiszer különleges tulajdonságokkal rendelkezik, ha a szóban forgó tulajdonságokkal minden hasonló élelmiszer rendelkezik, különösen bizonyos összetevők és/vagy tápanyagok jelenlétének vagy hiányának kifejezett kiemelésével;

[...]

(2) Az élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatásnak pontosnak, egyértelműnek és a fogyasztók számára könnyen érthetőnek kell lennie.”

8. E rendelet „A kötelező adatok felsorolása” című 9. cikkének (1) bekezdése a következőképpen szól:

„A 10–35. cikknek megfelelően, és az e fejezetben foglalt kivételektől eltekintve a következő adatokat kötelező feltüntetni:

[...]

b) az összetevők felsorolása;

[...]

l) tápértékjelölés.”

9. Az 1169/2011 rendelet „Az élelmiszer neve” című 17. cikkének (1) bekezdése kimondja:

„Az élelmiszer megnevezése annak előírt neve. Ilyen név hiányában az élelmiszer megnevezése a szokásos neve, vagy amennyiben nincs szokásos neve, vagy a szokásos nevét nem használják, az élelmiszer leíró nevét kell feltüntetni.”

10. E rendelet „Az összetevők felsorolása” című 18. cikkének (1) és (2) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„(1) Az összetevők felsorolását megfelelő kifejezés kezdi vagy előzi meg, amely az »összetevők« szóból áll vagy azt tartalmazza. A felsorolásnak tartalmaznia kell az élelmiszer összes összetevőjét, az élelmiszer előállításakor való felhasználásuk időpontjában mért tömegük szerinti csökkenő sorrendben.

(2) Az összetevőket saját nevük szerint kell feltüntetni, adott esetben a 17. cikkben és a VI. mellékletben megállapított szabályoknak megfelelően.”

11. Az 1169/2011 rendeletnek az e rendelet 9. cikke (1) bekezdésének l) pontjában említett tápértékjelölés tartalmára vonatkozó 30. cikkének (1) és (2) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„(1) A kötelező tápértékjelölésnek a következőket kell tartalmaznia:

a) energiatartalom; és

b) zsír- és telítettségzsír-sav-tartalom, szénhidrát-tartalom, cukor-tartalom, fehérje-tartalom, valamint só-tartalom.

[...]

(2) A kötelező tápértékjelölés (1) bekezdésben említett tartalma kiegészíthető az alábbiak közül egy vagy több további tápanyag mennyiségének megjelölésével:

[...]

f) a XIII. melléklet A. részének 1. pontjában felsorolt és a XIII. melléklet A. részének 2. pontjában foglalt meghatározás szerint jelentős mennyiségben jelen lévő vitaminok vagy ásványi anyagok.”

12. Az 1169/2011 rendelet „Beviteli referenciaértékek” című XIII. melléklete tartalmazza a „Vitaminok és ásványi anyagok napi beviteli referenciaértékei (felnőttek esetében)” című A. részt. E lista 1. pontja felsorolja „a feltüntethető vitaminok és ásványi anyagok, valamint ezek táplálkozási referenciaértékeit (NRV)”. E vitaminok között szerepel az A-vitamin és a D-vitamin.

2. Az 1925/2006 rendelet

13. Az 1925/2006 rendelet a tagállamok azon törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseit hangolja össze, amelyek a vitaminok, ásványi anyagok és bizonyos egyéb anyagok élelmiszerekhez adásához kapcsolódnak, a belső piac eredményes – a fogyasztók védelmének magas szintjét nyújtó – működésének biztosítása érdekében.

14. E rendeletnek „A vitaminok és ásványi anyagok hozzáadására vonatkozó követelmények” című 3. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Az élelmiszerekhez csak az I. mellékletben felsorolt vitaminok és/vagy ásványi anyagok adhatók hozzá, a II. mellékletben felsorolt formában, az e rendeletben meghatározottaknak megfelelően.”

15. Az 1925/2006 rendelet címkézésre, kiszerelésre és reklámozására vonatkozó 7. cikkének (2) és (3) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„(2) Azon élelmiszerek címkézése, kiszerelése vagy reklámozása, amelyekhez vitaminokat és ásványi anyagokat adtak hozzá, nem vezethetik félre, illetve nem téveszthetik meg a fogyasztót az adott élelmiszernek a táplálkozással kapcsolatos előnyei tekintetében, amelyek az említett tápanyagok hozzáadása révén keletkeztek.

(3) Azon termékeket, amelyekhez vitaminokat és ásványi anyagokat adtak hozzá, és e rendelet hatálya alá tartoznak, kötelező tápanyag-összetételre vonatkozó jelöléssel ellátni. Az ezen feltüntetendő információknak a [1169/ 2011] rendelet 30. cikkének (1) bekezdésében felsoroltakból, valamint azon vitaminoknak és ásványi anyagoknak az élelmiszerben lévő teljes mennyiségéből kell állniuk, melyeket az élelmiszerhez hozzáadtak.”

16. Az 1925/2006 rendelet I. melléklete, amely felsorolja az „élelmiszerekhez hozzáadható vitaminokat és ásványi anyagokat”, megemlíti többek között az A-vitamint és a D-vitamint.

17. E rendeletnek az „Élelmiszerekhez hozzáadható vitamin- és ásványianyag-vegyületek” című II. melléklete az „A-vitamin” címszó alatt többek között négy vitaminvegyületet sorol fel, nevezetesen a „retinolt”, a „retinil-acetátot”, a „retinil-palmitátot” és a „béta-karotint”. A „D-vitamin” címszó alatt két vitaminkészítmény, a „kolekalciferol” és az „ergokalciferol” szerepel.

III. A tényállás, az eljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

18. Az Upfield margarinokat forgalmaz Magyarországon, köztük egy „Flora ProActiv” elnevezésű terméket, amely egy hozzáadott növényi szterint tartalmazó, 35% zsírtartalmú margarin. E termék összetevőinek felsorolásában szerepel a „vitaminok (A, D)” kifejezés, annak jelzésére, hogy a termék hozzáadott A- és D-vitamint tartalmaz.

19. Az illetékes fogyasztóvédelmi hatóság, a Somogy Megyei Kormányhivatal azt állapította meg, hogy az Upfield termékének címkézése nem felelt meg az 1169/2011 rendeletnek, és határozatot fogadott el, amelyben az Upfieldet a jogsértés azonnali hatállyal történő megszüntetésére kötelezte. Lényegében úgy találta, hogy az 1925/2006 rendelettel összefüggésben értelmezett 1169/2011 rendelet szerint az élelmiszerek címkézése az élelmiszerek különböző összetevőinek feltüntetésén kívül – amennyiben ezen összetevők vitaminok – megköveteli a gyártási folyamatban felhasznált vegyületek neveinek feltüntetését is.

20. Az e határozattal szembeni kereset folytán eljáró elsőfokú bíróság két okból semmisítette meg e határozatot. Először is megállapította, hogy az 1169/2011 rendelet nem határozza meg az élelmiszer-összetevők e rendelet 18. cikkének (2) bekezdése értelmében vett „saját nevének” fogalmát, és további rendelkezéseket ezzel kapcsolatban nem tartalmaz. Másodszor megjegyezte, hogy az 1925/2006 rendelet tartalmazza a hozzáadott vitaminokat tartalmazó termékek címkézésére, kiszerelésére és reklámozására vonatkozó szabályokat, azonban az összetevők megnevezéséről szintén nem rendelkezik. E tekintetben e bíróság arra a következtetésre jutott, hogy egyetlen rendelkezés sem zárja ki azt, hogy az „A-vitamin” és a „D-vitamin” elnevezés szerepeljen a termék összetevőinek felsorolásában.

21. A magyar hatóság az elsőfokú bíróság ítéletével szemben felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő a Kúriához (Magyarország). Felülvizsgálatai kérelmében arra hivatkozik egyfelől, hogy az 1169/2011 rendelet megköveteli, hogy az élelmiszerek címkéjén tüntessék fel az összetételüket alkotó egyes összetevők „saját nevét”, másfelől pedig az olyan összetevők esetében, mint az A- és D-vitamin, a „saját név” az 1925/2006 rendeletben szereplő vitaminvegyületnek felel meg. Ugyanezen hatóság kiemeli továbbá, hogy az élelmiszer analitikai vizsgálatának mérési módszer-technológiai okaiból az élelmiszer-összetétel során alkalmazott vegyületek bírnak jelentőséggel.

22. A Kúria úgy ítéli meg, hogy a jelen eljárásban eldöntendő kérdés az, hogy az 1169/2011 rendelet 18. cikke (2) bekezdésének alkalmazása során – különösen élelmiszerekhez hozzáadott vitaminok esetében – mit kell „saját névnek” tekinteni. E bíróság szerint az alkalmazandó szabályozásban a „saját név” meghatározásának hiánya értelmezési problémát vet fel, amit alátámaszt a gyártók és forgalmazók, a hatóságok és a bíróságok által követett gyakorlat egységességének hiánya is.

23. E körülmények között a Kúria úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„Úgy kell e értelmezni [az 1169/2011] rendelet rendelkezéseit, különösen annak 18. cikk[ének] (2) bekezdését, hogy vitaminok élelmiszerhez történő hozzáadása esetén az élelmiszerek összetevőinek feltüntetése során a vitaminok nevének megjelölése mellett az élelmiszerekhez adható vitaminvegyületek szerinti megjelölést is fel kell tüntetni?”

24. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelmet a Bíróság Hivatala 2020. október 21-én vette nyilvántartásba. Írásbeli észrevételeket a Horvát Köztársaság, Magyarország és az Európai Bizottság terjesztett elő. A jelen ügyben nem került sor tárgyalás tartására. A felek és a beavatkozó felek azonban írásban válaszoltak a Bíróság 2021. június 29-i kérdéseire.

IV. Elemzés

25. Kérdésével az előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy az 1169/2011 rendeletet, és különösen a 18. cikkének (2) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy vitaminok élelmiszerhez történő hozzáadása esetén az összetevők feltüntetésének a vitaminok általános elnevezése⁴ – például A-vitamin és D-vitamin – mellett tartalmaznia kell a felhasznált vitaminvegyületet is, ahogyan az az 1925/2006 rendelet II. mellékletében szerepel.

⁴ Mivel az alkalmazandó szabályozás nem tartalmaz pontos kifejezést, ezen indítványban az „általános elnevezés” kifejezést használom a vitaminok általános formájának megnevezésére.

26. Előjáróban megjegyzendő, hogy amennyiben kérdésével az előterjesztő bíróság az 1169/2011 rendelet 18. cikke (2) bekezdésének értelmezését kéri, amely rendelkezés az élelmiszer-összetevők címkézésén való feltüntetésének módjára vonatkozik, e bíróság feltételezi, hogy a vitaminok az „összetevőnek” az e rendelet 2. cikke (2) bekezdésének f) pontjában meghatározott fogalma alá tartoznak.

27. Először tehát röviden megvizsgálom, hogy a vitaminok az 1169/2011 rendelet 2. cikke (2) bekezdésének f) pontja értelmében vett „összetevő” fogalma alá tartoznak-e. Ezt követően elemzem, hogy az 1169/2011 rendelet 18. cikkének (2) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy amennyiben vitamint adnak hozzá egy adott élelmiszerhez, az összetevők felsorolásának tartalmaznia kell e vitamin általános elnevezése mellett a vitaminvegyület nevét is.

A. A vitaminok mint az 1169/2011 rendelet 2. cikke (2) bekezdésének f) pontja értelmében vett összetevők

28. Az 1169/2011 rendelet 2. cikke (2) bekezdésének f) pontja szerint „összetevő” lényegében minden anyag vagy termék, vagy valamely összetett összetevő bármely összetevője, amelyet élelmiszer előállításánál vagy elkészítésénél használnak fel, és amely a késztermékben még jelen van. Ezzel szemben az 1169/2011 rendelet 2. cikke (2) bekezdésének s) pontja szerinti „tápanyagok” az e rendelet XIII. melléklete A. részének 1. pontjában felsorolt fehérjék, szénhidrátok, zsírok, rostok, nátrium, vitaminok és ásványi anyagok, valamint az e kategóriák valamelyikébe tartozó anyagok.

29. Ebből következik, hogy jöllehet az 1169/2011 rendelet kifejezetten tápanyagként határozza meg a vitaminokat, továbbra is kérdéses mindazonáltal, hogy azok ugyanezen rendelet alkalmazásában összetevőknek is tekinthetők-e.

30. E tekintetben megjegyzem, hogy a Bíróság már értelmezte az „összetevő” fogalmát az élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatásra vonatkozó uniós jog területén. A Bablok és társai ítéletben⁵ a Bíróság kimondta, hogy a virágporalapú étrend-kiegészítőkben található virágport a 2000/13/EK irányelv⁶ 6. cikke (4) bekezdésének a) pontja szerinti „összetevőnek” kell minősíteni, mivel az étrend-kiegészítőkbe „azok előállítása, illetve elkészítése során kerül be”. Így a Bíróság által annak meghatározásához használt kritérium, hogy egy anyagot valamely élelmiszer „összetevőjének” lehet-e tekinteni, a 2000/13 irányelv 6. cikke (4) bekezdésének második részén alapul, amely ezen anyagnak valamely élelmiszer előállítása vagy elkészítése során történő felhasználására hivatkozik.

31. Az „összetevő” fogalmának a 2000/13 irányelv 6. cikkének (4) bekezdésében szereplő meghatározása bizonyos kiegészítésekkel megegyezik az ezen irányelv helyébe lépő 1169/2011 rendelet 2. cikke (2) bekezdésének f) pontjában szereplő meghatározással. Véleményem szerint tehát ugyanezt az értelmezési megközelítést kell alkalmazni a jelen ügyben is.⁷

⁵ 2011. szeptember 6-i ítélet (C-442/09, EU:C:2011:541, 74. pont).

⁶ Az élelmiszerek címkézésére, kizserelésére és reklámozására vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 2000. március 20-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2000. L 109., 29. o., magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 5. kötet, 75. o.).

⁷ Lásd még az 1169/2011 rendelet 18. cikkének (1) bekezdését, mely kimondja, hogy az összetevők felsorolásának „tartalmaznia kell az élelmiszer összes összetevőjét, az élelmiszer előállításakor való felhasználásuk időpontjában mért tömegük szerinti csökkenő sorrendben” (kiemelés tőlem).

32. Amint azt a Bizottság észrevételeiben kifejti, lehetséges, hogy egy adott tápanyagot élelmiszer előállítása során használnak, és az a késztermékben is jelen van. Ez az eset áll fenn elsősorban akkor, ha az élelmiszerek készítéséhez felhasznált anyagok tiszta vagy majdnem tiszta tápanyagok, mint például a cukor, a só vagy akár a vitaminok, amelyek így az 1169/2011 rendelet értelmében vett „összetevő” fogalma alá tartozhatnak.

33. A jelen ügyben érintett termékek, azaz a hozzáadott vitaminokat tartalmazó élelmiszerek sajátossága ugyanis az, hogy a vitaminokat az élelmiszer előállítási folyamata során külön anyagokként adják hozzá annak érdekében, hogy az élelmiszert dúsítsák vagy táplálkozási jellemzőit erősítsék.⁸ Ez még inkább igaz az étrend-kiegészítőkre, amelyek a 2002/46/EK irányelv⁹ szerint önmagukban vagy kombinálva lényegében koncentrált tápanyagforrásoknak tekinthető élelmiszerek. Ezen irányelv előírja, hogy csak az I. mellékletben felsorolt vitaminok és ásványi anyagok használhatók „étrend-kiegészítők előállítására”,¹⁰ ami azt mutatja, hogy mindkét anyagtípus az összetevő – Bíróság által értelmezett – fogalma alá tartozik.

34. Ebből következik, hogy az 1169/2011 rendelet 2. cikke (2) bekezdésének f) és s) pontjában meghatározott „összetevő”, illetve „tápanyag” fogalmának terjedelme nem zárja ki egymást.

35. Érdemes megjegyezni, hogy úgy tűnik, kizárólag az 1169/2011 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének c) pontja tesz különbséget az összetevők és a tápanyagok között annak kimondásával, hogy az élelmiszerekre vonatkozó információ nem lehet megtévesztő, „különösen bizonyos összetevők és/vagy tápanyagok jelenlétének vagy hiányának kifejezett kiemelésével”.¹¹ Mindazonáltal e különbségtétel magyarázható annak jelzéseként, hogy nem minden összetevő tápanyag, mivel e két kategória közül az első szélesebb, mint a második, azonban nem kizárt, hogy bizonyos esetekben maguk a tápanyagok minősüljenek összetevőknek.

36. Ugyanis, amikor egy adott tápanyag, mint például egy vitamin, élelmiszer-összetevő is, annak a termék címkéjén tápanyagként, illetve összetevőként történő feltüntetése különböző információval szolgál a fogyasztók számára. Az összetevők felsorolása tájékoztatja a fogyasztót a vitaminnak a végső élelmiszerben való jelenlétéről, míg a tápértékjelölés lehetővé teszi a fogyasztó számára, hogy a beviteli referenciaértékeknek megfelelően értelmezze az élelmiszer egyedi vitamintartalmát.

37. A fentiek alapján arra a következtetésre jutottam, hogy még ha a tápanyagok nem is mindig összetevők, azok lehetnek, ha azokat élelmiszer előállításánál vagy elkészítésénél használják fel. Az értékelést ennél fogva eseti alapon kell elvégezni. Márpedig a jelen ügy körülményei között, amely hozzáadott vitaminokat tartalmazó élelmiszereket érint, e vitaminokat az 1169/2011 rendelet 2. cikke (2) bekezdésének f) pontja értelmében vett összetevőknek kell tekinteni.

B. A vitaminvegyületek mint az összetevők felsorolásának kötelező hivatkozásai

38. A Kúria az 1169/2011 rendelet 18. cikke (2) bekezdésének értelmezését kéri a Bíróságtól. A kérdést előterjesztő bíróság különösen arra keresi a választ, hogy az e rendelkezésben használt „saját név” fogalmát úgy kell-e értelmezni, hogy az az élelmiszer összetevőjeként felhasznált

⁸ Lásd ebben az értelemben az 1925/2006 rendelet 3. cikkének (2) bekezdését.

⁹ Az étrend-kiegészítőkre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 2002. június 10-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2002. L 183., 51. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 29. kötet, 490. o.). Lásd különösen a 2. cikkének a) pontját.

¹⁰ A 2002/46 irányelv 4. cikke. Kiemelés tőlem.

¹¹ Kiemelés tőlem.

hozzáadott vitamin esetében kizárólag a vitamin általános elnevezésére vagy az 1925/2006 rendelet II. mellékletében felsorolt általános elnevezésének és vitaminvegyületének a kombinációjára utal.

39. Mindenekelőtt szükségesnek tartom azon értelmezési szabályok felidézését, amelyeket az uniós jogi rendelkezések értelmezésekor alkalmazni kell. Az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében nemcsak e rendelkezések szövegét, hanem összefüggéseit, és annak a szabályozásnak a célkitűzéseit is figyelembe kell venni, amelynek a részét képezik.¹² A jelen ügyben az 1169/2011 rendelet szó szerinti, rendszertani és teleologikus értelmezése alapján úgy vélem, hogy az olyan ételkészítés esetében, amelyhez vitamint adtak hozzá, az összetevők felsorolásában nem kell feltüntetni az 1925/2006 rendeletben kifejezetten meghatározott vitaminvegyületekre való hivatkozást a vitaminok általános elnevezése mellett.

1. Szó szerinti értelmezés

40. A kérdést előterjesztő bíróság által feltett kérdés nem csupán az 1169/2011 rendelet rendelkezéseinek, hanem az 1925/2006 rendelet rendelkezései szövegének figyelembevételét is igényli, amely rendelet az I. és II. mellékletében felsorolja az ételkészítéshoz hozzáadható vitaminok általános formájának nevét, és az e vitaminok forrásaként felhasználható konkrét vegyületeket is.

41. Az 1169/2011 rendelet 18. cikkének (2) bekezdése pontosítja, hogy az összetevőket az összetevők felsorolásában az ugyanezen rendelet 17. cikkében megállapított szabályoknak megfelelően „saját nevük” szerint kell feltüntetni.¹³ Az 1169/2011 rendelet 17. cikkének (1) bekezdése, amelyet analógia útján az összetevőkre is alkalmazni kell, lényegében azt írja elő, hogy egy ételkészítés összetevőjének megnevezése annak „előírt neve”, vagy annak hiányában az ételkészítés megnevezése a „szokásos neve”. Továbbra is kérdéses tehát, hogy az 1925/2006 rendelet II. mellékletében felsorolt vitaminvegyületek az ilyen vitaminok „előírt” vagy „szokásos” megnevezését jelentik-e.

42. Az 1169/2011 rendelet 17. cikkének (1) bekezdésében nem szerepel a megnevezések e két kategóriájának szó szerinti meghatározása. Márpedig e rendelkezés az e rendelet 2. cikke (2) bekezdésének n) és o) pontja értelmében alkalmazott fogalommeghatározásokra vonatkozik, amelyek meghatározzák az „előírt név” és a „szokásos név” fogalmának jelentését. Jóllehet e cikkeken belül mind a két fogalommeghatározás az ételkészítéshoz tartozó megnevezésekre utal, azokat úgy kell értelmezni az 1169/2011 rendelet 17. cikkének (1) bekezdésével és 18. cikkének (2) bekezdésével összefüggésben olvasva, mint amelyek az összetevők tekintetében releváns megnevezésekre is alkalmazandók.

a) A vitaminvegyületek mint a vitaminok előírt nevei

43. Az 1169/2011 rendelet 2. cikke (2) bekezdésének – analógia útján az összetevőkre alkalmazott – n) pontja értelmében az „előírt név” kifejezés lényegében valamely összetevőnek a rá alkalmazandó uniós rendelkezésekben előírt megnevezését jelenti. Csak az ilyen uniós rendelkezések hiányában írják elő a nevet az abban a tagállamban alkalmazandó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések, amelyben az ételkészítést a végső fogyasztónak értékesítik.

¹² 2016. november 16-i Hemming és társai ítélet (C-316/15, EU:C:2016:879, 27. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

¹³ Az 1169/2011 rendelet 18. cikkének (2) bekezdése ugyanezen rendelet VI. mellékletére is hivatkozik. Ez a melléklet azonban a jelen ügyben nem releváns.

44. Az a tény, hogy az 1925/2006 rendelet II. melléklete tartalmazza az élelmiszerekhez hozzáadható vitaminvegyületek listáját, úgy tűnik, alátámasztja azon érvet, amely szerint ezek a vegyületek képezik az uniós jogban az e vitaminok tekintetében meghatározott elnevezést, és ennél fogva azok előírt nevét. Véleményem szerint mindazonáltal az 1925/2006 rendelet szövegéből nem következik ez az értelmezés.

45. Az 1925/2006 rendelet az 1. cikke szerint a tagállamoknak a vitaminok, ásványi anyagok és egyéb anyagok élelmiszerekhez adására vonatkozó rendelkezéseit hangolja össze. E rendelet 7. cikke különösen a hozzáadott vitaminokat és ásványi anyagokat tartalmazó élelmiszerek címkézésére, kiszerezésére és reklámozására vonatkozó szabályokat határozza meg. Ugyanakkor e cikk nem szabályozza az összetevők megnevezését, amely kizárólag az 1169/2011 rendelet hatálya alá tartozik.¹⁴

46. Megjegyzem, hogy a jelen ügy különbözik a Bíróság előtt folyamatban lévő Tesco Stores ČR ügytől (C-881/19). Az az ügy az élelmiszer címkézésén egy összetett összetevő nevének az 1169/2011 rendelet szerinti, a csokoládétermékekről szóló 2000/36/EK irányelvben¹⁵ kifejezetten meghatározott formában történő használatára vonatkozik. Közelmúltban ismeretett indítványában¹⁶ Tanchev főtanácsnok arra a következtetésre jutott, hogy a szóban forgó élelmiszer részét képező összetett összetevőnek van az 1169/2011 rendelet 2. cikke (2) bekezdésének n) pontja értelmében vett előírt neve. E következtetés levonásakor helyesen jegyezte meg, hogy a 2000/36 irányelv 3. cikke kifejezetten megköveteli, hogy az 1169/2011 rendelet¹⁷ alkalmazása során az „[e rendelet] I. melléklet[é]ben felsorolt [termék]megnevezések[et] [...] a kereskedelemben azon termékek jelölésére” használják. Következésképpen a főtanácsnok szerint ezt a nevet kell az összetevők kötelező felsorolásában használni.

47. Ezzel szemben, amint azt a Bizottság a jelen eljárás keretében elismerte, sem az 1925/2006 rendelet, sem pedig az 1169/2011 rendelet nem írja elő, hogy az előbbi rendelet I. és II. mellékletében szereplő megnevezéseket a hozzáadott vitaminokat és ásványi anyagokat tartalmazó termékek címkézésére vonatkozó előírásként kellene értelmezni. Ennél fogva szó szerinti szempontból nem tekinthetők az élelmiszerekhez hozzáadott vitaminok előírt nevének.

b) A vitaminok általános formája mint a szokásos nevük

48. Ami a „szokásos név” 1169/2011 rendelet 2. cikke (2) bekezdésének o) pontja szerinti, másodlagos fogalmát illeti, amelyet analógia útján az összetevőkre is alkalmazni kell, az élelmiszer értékesítésének helye szerinti tagállamban az élelmiszer nevéként a fogyasztók által elfogadott nevet jelöli, amely név nem igényel további magyarázatot.

49. Köztudott, hogy egy adott vitamin általános formájának neve, mint az „A-vitamin” vagy a „D-vitamin”, jobban megfelel a szokásos név meghatározásának, mint a vitaminvegyület neve, mivel a vitamin általános elnevezése az erre az anyagra való hétköznapi hivatkozásnak felel meg. Ezt a Bíróság előtti eljárásban részt vevő felek egyike sem vitatja.

¹⁴ Lásd az 1169/2011 rendelet 1. cikkének (3) bekezdését.

¹⁵ Az emberi fogyasztásra szánt kakaó- és csokoládétermékekről szóló, 2000. június 23-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2000. L 197., 19. o.; magyar nyelvű kiadás 13. fejezet, 25. kötet, 431. o.).

¹⁶ Tanchev főtanácsnok Tesco Stores ČR ügyre vonatkozó indítványa (C-881/19, EU:C:2021:830, 51., 52. és 54. pont).

¹⁷ A 2000/36 irányelv 3. cikkében a végső fogyasztók részére értékesítendő élelmiszerek címkézésére, kiszerezésére és reklámozására vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 1978. december 18-i 79/112/EGK tanácsi irányelv [nem hivatalos fordítás] (HL 1979. L 33., 1. o.) történő hivatkozást jelenleg az 1169/2011 rendeletre való hivatkozásként kell értelmezni.

50. Mindazonáltal lehet úgy érvelni, hogy ha a vitaminvegyületek neve a fogyasztók számára felismerhető, azt szokásos névnek kell tekinteni, és mint olyat, fel kell tüntetni a termék összetevőinek felsorolásában. A fogyasztók azonban rendszerint nem ismerik fel A-, illetve D-vitamint jelölő névként az 1925/2006 rendelet II. mellékletében felsorolt kémiai vegyületeket, mint a „retinol”, a „retinil-acetát”, a „retinil-palmitát” és a „béta-karotin”, illetve a „kolekalciferol” és az „ergokalciferol”. Következésképpen, jóllehet általános szabályként az eseti elemzés sosem nem zárandó ki, az 1925/2006 rendelet II. mellékletében szereplő vitaminvegyületek nem jelentik e vitaminok szokásos nevét. Nem lehet azt sem állítani, hogy a szóban forgó hozzáadott vitamin általános elnevezésének a megfelelő vitaminvegyülettel való kombinációja jelentené ezt a szokásos nevet.

51. A fenti megfontolásokra tekintettel az 1169/2011 rendelet és az 1925/2006 rendelet releváns rendelkezéseinek szó szerinti értelmezése arra enged következtetni, hogy a vitamin szokásos nevét, és ennél fogva az előbbi rendelet 18. cikkének (2) bekezdése értelmében vett „saját nevét” annak általános elnevezése jelenti.

2. Rendszertani értelmezés

52. Valamely uniós rendelkezés szó szerinti értelmezését, amely kizárólag annak szövegén alapul, újra lehet értékelni, szövegösszefüggésébe helyezve és az uniós jog rendelkezéseinek egésze fényében értelmezve.¹⁸ A jelen ügyben a Bíróságnak arról kell döntenie, hogy az 1169/2011 rendelet 18. cikke (2) bekezdésének a jelen indítvány előző pontjaiban javasolt szó szerinti értelmezését rendszerszintű koherenciaként megerősíti-e ezen rendelkezésnek ugyanezen rendelet más releváns cikkeivel való összevetése. Ezt követően a Bíróságnak meg kell vizsgálnia, hogy az 1169/2011 rendeletnek a javasolt szó szerinti értelmezése az uniós élelmiszerjog más releváns szabályaival összevetve is megerősítést nyer-e.

a) Rendszerszintű koherencia: az összetevők felsorolása és a tápértékjelölés

53. Meg kell jegyezni, hogy az összetevők felsorolása mellett, amely az 1169/2011 rendelet 9. cikkének (1) bekezdése értelmében az élelmiszerek kiszerelésének kötelező részét képezi, ugyanezen rendelkezés előírja a tápértékjelölés feltüntetését is. Mint már megállapítást nyert, e két feltüntetendő információ eltérő célokat követ, és eltérő információval szolgál a fogyasztók számára. Míg az összetevők felsorolása az élelmiszer összetételéről¹⁹ szolgáltat információt, a tápértékjelölés részletekkel szolgál ezen élelmiszer energiatartalmát és bizonyos, egészségügyi szempontból fontos tápanyagok²⁰ jelenlétét illetően.

54. Konkrétabban, a tápértékjelölésnek meg kell jelölnie az energiatartalmat és az olyan tápanyagok mennyiségét, mint a zsír, a telített zsírsavak, a szénhidrátok, a cukrok, a fehérje és a só.²¹ Az 1169/2011 rendelet XIII. melléklete A. részének 1. pontjában felsorolt egyéb tápanyagok, mint például a vitaminok, önkéntesen tüntethetők fel a tápértékjelölésben.²² E felsorolás azonban a vitaminokra általános elnevezésük, nem pedig vegyületük szerint hivatkozik.

¹⁸ 1982. október 6-i Cilfit és társai ítélet (283/81, EU:C:1982:335, 20. pont).

¹⁹ Az 1169/2011 rendelet 18. cikkének (1) bekezdése.

²⁰ Az 1169/2011 rendelet (36) preambulumbekkezdése.

²¹ Az 1169/2011 rendelet 30. cikkének (1) bekezdése.

²² Az 1169/2011 rendelet 30. cikkének (2) bekezdése.

55. Elemzésem első részében a hozzáadott vitaminokat tartalmazó élelmiszereket illetően arra a következtetésre jutottam, hogy e vitaminokat úgy lehet tekinteni, hogy azok egyszerre tartoznak az 1169/2011 rendelet 2. cikke (2) bekezdésének f) és s) pontjában meghatározott „összetevő” és „tápanyag” fogalma alá. Most hozzá kell tennem, hogy álláspontom szerint semmilyen rendszertani érv nem utal arra, hogy az uniós jogalkotó szándéka annak előírására irányult volna, hogy a vitaminokat a tápértékjelölés esetében az általános elnevezésükkel, az összetevők felsorolása esetében pedig az általános elnevezésük és az 1925/2006 rendeletben meghatározott vitaminvegyületük kombinációjával tüntessék fel.

56. A horvát kormány és a Bizottság azonban úgy érvel, hogy mivel az összetevők felsorolása és a tápértékjelölés eltérő, de egymást kiegészítő funkciókat tölt be, az 1169/2011 rendelet következetesebb és pontosabb módon működne, ha azt úgy kellene értelmezni, mint amely konkrétabb információkat követel meg az összetevők felsorolásában, és általánosabb információkat a tápértékjelölésben. A hozzáadott vitaminokat tartalmazó élelmiszerek esetében azonban ez az értelmezés csak akkor fogadható el, ha azt legalább részben megerősíti az 1169/2011 és/vagy 1925/2006 rendelet szó szerinti értelmezése, ami – amint arra már rámutattam – nem áll fenn. E tekintetben emlékeztetek arra, hogy valamely norma rendszertani értelmezése akkor alkalmazandó, ha e norma szó szerinti értelmezése kétértelmű, vagy abszurd eredményre vezet,²³ azonban ez nem alakíthatja át a norma szövegét oly mértékben, hogy az sértse a jogbiztonságot és a kiszámíthatóságot.²⁴

57. Egyébiránt fel szeretném hívni a Bíróság figyelmét az 1169/2011 rendelet VII. mellékletének C. részére az élelmiszer-adalékanyagok és élelmiszerenzimek vonatkozásában, amelyek az e rendelet 2. cikke (2) bekezdésének f) pontja értelmében vett másik fajta összetevőnek minősülnek. Lényegében az 1169/2011 rendelet VII. mellékletének e része szerint az ott felsorolt csoportok valamelyikébe tartozó élelmiszer-adalékanyagokat és élelmiszerenzimeket az adott csoport nevével kell megjelölni, saját nevükkel vagy adott esetben E-számukkal kiegészítve. Ebből következik, hogy az élelmiszer-adalékanyagokkal és élelmiszerenzimekkel ellentétben az uniós jogalkotó nem úgy értelmezte a vitaminok általános formáját mint egy összetevőcsoportot, és a vegyületeiket mint a vitaminok saját nevét, amint arra a beavatkozó felek észrevételeikben hivatkoztak. Szükségképpen úgy kell érteni, hogy ha ez nem így lenne, a jogalkotó az 1169/2011 rendelet VII. mellékletének C. részéhez hasonló rendelkezést illesztett volna a vitaminokat illetően e rendeletbe.

b) Az 1169/2011 rendelet az uniós élelmiszerjog összefüggésében

58. A jelen ügy, amely hozzáadott vitaminokat tartalmazó élelmiszerekre vonatkozik, az 1169/2011 rendeletnek az 1925/2006 rendelettel összefüggésben történő értelmezésére irányul, amely utóbbi rendelet – amint azt már megjegyeztem – felsorolja az élelmiszerekhez hozzáadható vitaminok nevét, valamint vegyületeiket.

59. Már kifejtettem, hogy az 1925/2006 rendelet szó szerinti értelmezéséből nem lehet arra következtetni, hogy vitaminok élelmiszerekhez történő hozzáadása esetén e vitaminokat az általános elnevezésük és a vitaminvegyületük kombinációjaként kellene feltüntetni. Kiemelném itt, hogy az 1925/2006 rendelet a vitaminvegyületeknek a II. mellékletben szereplő listáját a rendelet első, 2006-ban elfogadott változata óta tartalmazza. Ha az uniós jogalkotónak az lett

²³ Lásd Bobek főtanácsnok European Federation for Cosmetic Ingredients ügyre vonatkozó indítványát (C-592/14, EU:C:2016:179, 37. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

²⁴ Lásd az 1169/2011 rendelet (9) és (11) preambulumbekzdését, amely kifejezetten utal a fogyasztók és más érdekeltek jogbiztonságára.

volna a szándéka, hogy az élelmiszerekhez hozzáadott vitaminokat a vegyületeik szerint is feltüntessék, a normatív koherencia érdekében az 1169/2011 rendeletbe erre vonatkozó konkrét megállapítást vagy rendelkezést illesztett volna be annak 2011-ben történt elfogadásakor.

60. Egyébiránt hangsúlyozni kell, hogy az 1169/2011 rendelet elfogadásakor az uniós jogalkotó pontosította azokat az információkat, amelyeket a hozzáadott vitaminokat és ásványi anyagokat tartalmazó termékek tápértékjelölésén kell feltüntetni. Ezt e rendelet 50. cikkével tette, amely cikk módosította az 1925/2006 rendelet 7. cikkének (3) bekezdését annak előírása érdekében, hogy e termékek tápértékjelölésének tartalmaznia kell az 1169/2011 rendelet 30. cikkének (1) bekezdésében említett információkat. Észszerű tehát úgy tekinteni, ismét csak, hogy ha az uniós jogalkotó szándéka arra irányult volna, hogy az élelmiszerekhez hozzáadott vitaminok ne csak az általános elnevezésükre, hanem a vitaminvegyületekre való hivatkozással is fel kelljen tüntetni, akkor az 1925/2006 rendelet ilyen irányú módosítását bevezethette volna az 1169/2011 rendelettel, amint az a tápértékjelölésben feltüntetendő információkra vonatkozóan meg is történt.

61. E körülmények között úgy vélem, hogy az 1169/2011 rendelet, az 1925/2006 rendelettel összefüggésében tekintve, nem értelmezhető úgy, mint amely megkövetelné, hogy az élelmiszerekhez hozzáadott vitaminokat vegyületük neve szerint tüntessék fel az összetevők felsorolásában.

62. A teljesség kedvéért válaszolni kívánok a horvát kormány és a Bizottság által az észrevételeikben előterjesztett, az 1169/2011 rendelet 18. cikke (2) bekezdése 2002/46 irányelvvel kapcsolatban történő értelmezésére vonatkozó részletes érvre.

63. Mindkét beavatkozó fél ugyanis ezen irányelv II. mellékletére hivatkozik, amely felsorolja az étrend-kiegészítők előállításához felhasználható vitaminokat, és ezek között a „(6S)-5-metiltetrahidrofolsav, glükózamin só”²⁵ forrásként vagy folsavként együtt szerepel a „pteril-monoglutaminsavval” és a „kalcium-L-metil-foláttal”. Kiemelik, hogy a 2014/154/EU végrehajtási határozat²⁶ és az (EU) 2017/2470 végrehajtási rendelet²⁷ szerint a „(6S)-5-metiltetrahidrofolsav, glükózamin só” az azt tartalmazó élelmiszerek címkézésén vitaminvegyület formájában kell feltüntetni. Ily módon, ha az 1169/2011 rendeletet úgy kellene értelmezni, hogy az nem írja elő a vitaminvegyületekre való hivatkozást, a „pteril-monoglutaminsavat” és „kalcium-L-metil-folátot” tartalmazó étrend-kiegészítőkre az általános „folát” vagy „folsav” kifejezések utalnának. Ezzel szemben a „(6S)-5-metiltetrahidrofolsav, glükózamin só” a vegyületeként lenne feltüntetve, jöllehet mind a három anyag ugyanabba a vitamincsoportba tartozik.

64. Úgy vélem, hogy ez az érv a jelen ügyben nem releváns az 1169/2011 rendelet értelmezése szempontjából. Mindenekelőtt, valamely végrehajtási határozat vagy végrehajtási rendelet Bizottság általi elfogadása a jogszabályi hierarchia elve alapján nem befolyásolhatja a Parlament és a Tanács által elfogadott 1169/2011 rendelet rendszertani értelmezését.

²⁵ A 2002/46/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek az étrend-kiegészítők előállításához felhasznált (6 S)-5-metiltetrahidrofolsav, glükózamin só tekintetében történő módosításáról szóló, 2015. március 12-i (EU) 2015/414 bizottsági rendelet (HL 2015. L 68., 26. o.).

²⁶ A (6S)-5-metiltetrahidrofolsav, glükózamin sónak a 258/97/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti új élelmiszer-összetevőként való forgalomba hozatalának engedélyezéséről szóló, 2014. március 19-i 2014/154/EU bizottsági végrehajtási határozat (HL 2014. L 85., 10. o.).

²⁷ Az új élelmiszerek uniós jegyzékének az új élelmiszerekről szóló (EU) 2015/2283 európai parlamenti és tanácsi rendelet alapján történő megállapításáról szóló, 2017. december 20-i bizottsági végrehajtási rendelet (HL 2017. L. 351., 72. o.).

65. Másodszor, a beavatkozó felek által felhozott érv – a jelen esettől eltérően – nem az élelmiszerekhez hozzáadott vitaminoknak az összetevők felsorolásában feltüntetett megnevezésére vonatkozik, amelyet az 1169/2011 rendeletnek az 1925/2006 rendelettel összefüggésben történő értelmezése során kell meghatározni. Ezen érv inkább az étrend-kiegészítők összetevőinek megnevezésére vonatkozik, amelyet az 1169/2011 rendeletnek a 2002/46 irányelvvel összefüggésben történő értelmezése révén kell megvizsgálni.

66. E tekintetben igaz, hogy az 1169/2011 rendeletet az 1. cikkének (3) bekezdése és a 6. cikke értelmében a végső fogyasztóknak szánt összes élelmiszerre alkalmazni kell. A Bíróságnak tehát tudatában kell lennie annak, hogy az 1169/2011 rendelet rendelkezéseinek, és különösen a 18. cikke (2) bekezdésének értelmezése hatással lehet az összetevők felsorolására vonatkozó, valamennyi élelmiszerre alkalmazandó követelményekre. Mindemellett az 1169/2011 rendeletet, amikor bizonyos élelmiszerek összetevőinek nevére hivatkozik, nem elszigetelten, hanem egy másik uniós jogi aktussal összefüggésben kell értelmezni, amely eltérhet más jogi aktusoktól a szövegét, hatályát és célját illetően. E körülmények között az 1169/2011 rendelet 18. cikke (2) bekezdésének értelmezése a szóban forgó élelmiszertől függően eltérő eredményekhez vezethet, anélkül hogy ez véleményem szerint érintené e rendelkezésnek az élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatásra vonatkozó uniós jog összefüggésében történő egységes alkalmazását.

67. A jelen ügyet illetően, akár feltételezve azt, hogy a beavatkozó felek által hivatkozott végrehajtási határozat vagy végrehajtási rendelet figyelembe vehető az 1169/2011 rendelet 18. cikke (2) bekezdésének az étrend-kiegészítőkről szóló 2002/46 irányelvvel összefüggésben²⁸ történő értelmezése céljából, e végrehajtási aktusok nem határozhatják meg ugyanezen cikknek a vitaminok élelmiszerekhez történő hozzáadásáról szóló 1925/2006 rendelettel összefüggésben történő értelmezését. A jelen indítványban később amellet érvelek, hogy az 1169/2011 rendelet 18. cikkének (2) bekezdését teleologikus okokból a két élelmiszercsoportot illetően eltérően kell értelmezni, figyelembe véve többek között ezekben az esetekben a fogyasztók tájékoztatás iránti igényeit.²⁹

68. A fenti megfontolásokra tekintettel az 1169/2011 rendelet rendszertani értelmezése nem vezet e rendeletnek a jelen indítvány 51. pontjában ismertetett szó szerinti értelmezésének felülvizsgálatához. Alátámasztja ugyanis azon álláspontot, amely szerint vitaminok élelmiszerekhez történő hozzáadásakor az összetevők felsorolásában nem szükséges a szóban forgó vitamin általános elnevezésének és vegyületének kombinációját feltüntetni.

3. A teleologikus értelmezés

69. A Bíróság ítélkezési gyakorlata³⁰ szerint az 1169/2011 rendelet célja – amint az az 1. cikkének (1) bekezdéséből kitűnik – a belső piac zökkenőmentes működésének biztosítása mellett az élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatásra vonatkozó magas szintű fogyasztóvédelem biztosítása.³¹ Ezáltal e rendelet figyelembe veszi a fogyasztók felfogásában és tájékoztatási igényeikben fennálló különbségeket. Az 1169/2011 rendelet 3. cikkének (1) bekezdéséből, valamint e rendelet (3) és (4) preambulumbekkezdéséből – amelyek fényében az előbbi

²⁸ Lásd e tekintetben a 2002/46 irányelv 6. cikke (3) bekezdésének a) pontját.

²⁹ Lásd a jelen indítvány 79. és 80. pontját.

³⁰ 2019. november 12-i Organisation juive européenne and Vignoble Psagot ítélet (C-363/18, EU:C:2019:954, 52. és 53. pont).

³¹ Lásd továbbá az 1925/2006 rendelet 1. cikkének 1. pontját.

rendelkezést értelmezni kell – ugyanis az következik, hogy a fogyasztók tájékoztatásának lehetővé kell tennie a fogyasztók számára az élelmiszerek megfelelő tájékoztatás alapján történő kiválasztását, különös tekintettel, egyebek mellett, az egészségügyi szempontokra.

70. Amint azt az alábbiakban kifejtem, az élelmiszerekhez hozzáadott vitaminok esetében kétségeim vannak azzal kapcsolatban, hogy a vitaminok vegyületének és általános elnevezésének az összetevők felsorolásában történő együttes feltüntetése teljesítheti-e az 1169/2011 rendelet céljait. Ezen alkalmatlanság különösen nyilvánvalónak tűnik számomra a fogyasztók felfogásának és tájékoztatási igényeinek az e rendelet 1. cikkének (1) bekezdésében előírt figyelembevételkor. Mindazonáltal úgy vélem, hogy az 1169/2011 rendelet nem tartalmazza az arra vonatkozó végleges következtetés levonásához szükséges elemeket, hogy az összetevők felsorolásában a vitaminvegyületek feltüntetése hasznos lenne-e az e rendelet által követett célkitűzésekkel összhangban a fogyasztók megalapozott döntéseihez. Ennélfogva véleményem szerint ezen értékelésnek nem bírósági jogértelmezésből kell erednie, hanem jogalkotói eszközökkel kell történnie.

a) A fogyasztók felfogása

71. Az 1169/2011 rendeletből eredő, élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatási kötelezettség terjedelmének értékeléséhez a „szokásosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztóra” kell hivatkozni.³²

72. Véleményem szerint, amint arra a jelen indítvány 50. pontjában már rámutattam, nem biztos, hogy a Bíróság által meghatározott átlagos fogyasztó képes felismerni A-, illetve D-vitaminra utalóként olyan kifejezéseket akár önmagukban, akár az általános elnevezéssel együtt, mint a „retinol”, a „retinil-acetát”, a „retinil-palmitát”, a „béta-karotin”, a „kolekalciferol” és az „ergokalciferol”. Ezzel szemben egy egyszerű hivatkozás az A-, illetve D-vitaminra megfelelőbbnek tűnik arra, hogy a fogyasztók számára érthetőbbé tegye azt, hogy valamely élelmiszer ezeket az anyagokat összetevőként tartalmazza.

73. Meg kell jegyezni, hogy mivel a 1169/2011 rendelet egyik célkitűzése, hogy a végső fogyasztó számára alapot nyújtson a tájékozott döntéshez, e rendelet annak biztosítására törekszik, hogy a végső fogyasztó könnyen megértse az élelmiszer címkéjén szereplő információkat. Például az 1169/2011 rendelet (37) preambulumbekkezdése kimondja, hogy célszerű a nátrium tápanyag megfelelő szakkifejezése helyett az élelmiszertermék címkéjén a „só” kifejezést használni. Még ha e preambulumbekkezdés utal is a tápértékjelölésben szolgáltatott információkra, ugyanezen okfejtésnek kell vonatkoznia az anyagoknak az összetevők kötelező felsorolásában való feltüntetésére. Ezenfelül e célkitűzés elérésére alkalmasabbnak tűnnek a vitaminok általános elnevezései magukban, és nem az 1925/2006 rendelet II. mellékletében meghatározott vitaminvegyületekkel együtt feltüntetve.

74. Ez a helyzet akkor is, ha az összetevők felsorolásában a vitaminok általános formájának és forrásvegyületének együttes feltüntetéséről van szó. Figyelembe véve ugyanis az 1169/2011 rendeletben az összetevők felsorolása és a tápértékjelölés között meghatározott szoros összefüggést, amennyiben az ezen kötelezően megadandó információkban különbözőképpen hivatkoznak a vitaminokra, az azzal járhat, hogy kevésbé egyértelművé válik az élelmiszer címkéjén a fogyasztónak nyújtott tájékoztatás. Arra is figyelemmel kell lenni, amint az az

³² Lásd az 1998. július 16-i Gut Springenheide and Tusky ítéletet (C-210/96, EU:C:1998:369, 31. pont), valamint a 2009. szeptember 10-i Severi ítéletet (C-446/07, EU:C:2009:530, 61. pont).

1169/2011 rendelet (26) preambulumbekzdése is kifejti, hogy a jó olvashatóság jelentősen növeli annak lehetőségét, hogy a címkén szereplő információ befolyásolja a célközönséget, és az olvashatatlan termékinformáció az egyik fő oka az élelmiszer címkékkel kapcsolatos fogyasztói elégedetlenségnek. Ennélfogva az élelmiszer címkén szereplő információk mennyisége nem növelhető túlzott mértékben, mivel az – különösen a fogyasztók felfogását illetően – az egyértelműség csökkenéséhez és az 1169/2011 rendelet által elérni kívánt célok aláásásához vezethet.

b) A tájékoztatási igények

75. Kérdéses, hogy a hozzáadott vitaminokat tartalmazó élelmiszerek esetében a vitaminvegyületek feltüntetése indokolt-e a fogyasztók tájékoztatás iránti igényeire tekintettel. Elismerem ugyanakkor, hogy az 1169/2011 rendeletről következő, meghatározóbb jelentőségű elemek hiányában kétségeim szubjektívnek tekinthetők.

76. E tekintetben hangsúlyozni szeretném, hogy az 1169/2011 rendelet 4. cikkének (2) bekezdése, amelyet e rendelet (28) preambulumbekzdésével együttesen kell értelmezni, azt írja elő, hogy az élelmiszerekkel kapcsolatos kötelező tájékoztatás szükségességének mérlegelésekor figyelembe kell venni a fogyasztók többségénél megjelenő, bizonyos, általuk jelentős értékűnek ítélt információk iránti, széles körű igényeket vagy a fogyasztók által általánosan elfogadott esetleges előnyöket.

77. Ami a hozzáadott vitaminokat tartalmazó élelmiszereket illeti, egyrészt úgy tűnik számomra, hogy a vitaminvegyületeknek az összetevők felsorolásában való feltüntetése nem felel meg a jelentős érték iránti igénynek, mivel – amint arra már rámutattam – az 1169/2011 rendelet II. mellékletéből következő vegyületeket a fogyasztók nagy többsége nem feltétlenül érti könnyen meg.

78. Másrészt az élelmiszer-összetevők felsorolásában a vegyület kötelező feltüntetése nem tekinthető úgy, hogy az a fogyasztók által általánosan elfogadott előnyhöz vezetne. E tekintetben elismerem, hogy – amint arra a beavatkozó felek rámutatnak – a vitaminok a vegyületeik forrásától függően eltérő szerepeket játszanak. Márpedig a jelen ügyben érintett termékek olyan szokásos élelmiszerek, amelyekhez korlátozott mennyiségű vitamint adnak hozzá a táplálkozási jellemzőik dúsítása vagy erősítése érdekében. E vitaminok hatása tehát a vegyületüktől függetlenül igen korlátozott. Ezért például azokat szokásos kereskedelmi helyszíneken árusítják kötelező használati utasítás nélkül, és nem vonatkozik rájuk különleges fogyasztási korlátozás.

79. E tekintetben hasznos lehet összehasonlító megközelítésként az étrend-kiegészítőkre utalni, amelyek tekintetében álláspontom szerint a fogyasztók tájékoztatás iránti igényei az 1169/2011 rendelet 2002/46 irányelvvel összefüggésben értelmezett 18. cikke (2) bekezdése hatályának eltérő értelmezését indokolják. Elvégre ezen irányelv 2. cikkének a) pontjából kitűnik, hogy az étrend-kiegészítők koncentrált tápanyagforrások, vagy egyéb olyan anyagok forrásai, amelyek önmagukban vagy kombinálva táplálkozási vagy fiziológiás hatással bírnak, és amelyeket dózisformában, azaz pirulák, tabletták, kapszulák formájában vagy folyadékformában, kimért adagokban forgalmaznak. A hagyományos étrend kiegészítésére, és különösen táplálkozási hiányosságok kiküszöbölésére, bizonyos tápanyagok megfelelő bevitelének fenntartására vagy sajátos élettani funkciók biztosítására szolgálnak.

80. Ennélfogva, noha a fogyasztók tájékoztatás iránti igényei indokolhatják a vitaminvegyületek feltüntetését az étrend-kiegészítők összetevőinek felsorolásában, figyelembe véve az e források által betöltött különböző funkciókat, valamint a fogyasztók által elérni kívánt konkrét táplálkozási, illetve fiziológiai hatásokat, ezen igények nem indokolják az élelmiszerekhez hozzáadott vitaminok esetében e vegyületek feltüntetését az élelmiszerek összetevőinek felsorolásában, figyelembe véve a felhasználásuk során gyakorolt korlátozott hatásukat.

81. Végül röviden megemlítem, hogy mivel a hozzáadott vitaminokat tartalmazó élelmiszerek esetében a vitaminvegyületeknek az összetevők felsorolásában való feltüntetése nem indokolt a tájékoztatás iránti igényekre tekintettel, nem fogadható el a Bizottság által felhozott azon érv, amely szerint az ilyen termékeknek e vegyületek feltüntetése nélküli címkézése megtévesztő a fogyasztók számára az 1169/2011 rendelet 7. cikkének (1) bekezdése értelmében.

c) Értékelés az uniós jogalkotó számára

82. Az 1169/2011 rendelet (19) preambulumbekkezdése kimondja, hogy az élelmiszerekkel kapcsolatos kötelező tájékoztatás tekintetében csak akkor állapíthatók meg új, kötelező előírások, ha és amennyiben a szubszidiaritás, az arányosság és a fenntarthatóság elvével összhangban azokra szükség van. Ezenfelül, amint azt már említettem, a 1169/2011 rendelet 4. cikkének (2) bekezdése úgy rendelkezik lényegében, hogy az élelmiszerekkel kapcsolatos kötelező tájékoztatás szükségességének mérlegelésekor mindig figyelembe kell venni a fogyasztók részéről az egyes információk közlésével kapcsolatban széles körben mutatkozó érdeklődést.

83. Következésképpen még ha feltételezzük is, hogy a vitaminok általános elnevezésének és vegyületének együttes feltüntetése pozitív hatással járhat a tájékozott döntések elősegítését illetően, az ilyen értékelést az 1169/2011 rendelet szerint a fogyasztók felfogása és tájékoztatási igényei alapján, és különösen az arányosság elve alapján kell elvégezni.³³ A szó szerinti és a rendszertani értelmezésen alapulónál szilárdabb alapok hiányában ezt az értékelést nem lehet tisztán teleologikus érvekből levezetni, amint azt lényegében a jelen eljárásban részt vevő beavatkozó felek állítják, azt inkább az uniós jogalkotónak kell elvégeznie.

84. Egyébiránt meg kell jegyezni, hogy még ha az élelmiszerekkel kapcsolatos kötelező tájékoztatás előírásának elsődleges szempontja az is, hogy lehetővé tegye a fogyasztók számára a megalapozott választást és az élelmiszerek biztonságos felhasználását, az 1169/2011 rendelet „Általános célkitűzések” című 3. cikkének (2) bekezdése azt is előírja, hogy az élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatásra vonatkozó jogszabályok célja, hogy az Európai Unióban megvalósítsák a jogszerűen előállított és forgalomba hozott élelmiszerek szabad mozgását, figyelembe véve, hogy szükség van az előállítók jogszerű érdekeinek védelmére. Ugyanezen rendelet 3. cikkének (4) bekezdése hozzáteszi, hogy az élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatásra vonatkozó jogszabályok előkészítése, értékelése és felülvizsgálata során nyitott és átlátható, többek között az érdekeltekkel folytatott nyilvános konzultációra van szükség.

³³ Lásd például a Bizottság közelmúltbeli, a fogyasztók tájékoztatására vonatkozó uniós szabályok felülvizsgálatára vonatkozó javaslatát, amely a címkézés terén jobb tájékoztatás biztosítására irányul, a fogyasztók egészségesebb és fenntarthatóbb élelmiszer-választásban való segítése érdekében: https://ec.europa.eu/food/safety/labelling-and-nutrition/food-information-consumers-legislation_en.

85. Ennélfogva a fogyasztók magas szintű tájékoztatásának biztosítására irányuló célt – az 1169/2011 rendeletben meghatározott célkitűzések szerint – az élelmiszerek címkézésére vonatkozó új követelmények meghatározása során az érdekeltek figyelembevételének szükségességével kell egyensúlyba hozni. Ez korlátozza az élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatásról szóló 1169/2011 rendelet értelmezését, és az uniós jogalkotó beavatkozását igényli.

4. Záró megjegyzés

86. A fenti megfontolásokból az következik, hogy az uniós jog értelmezésének egyik módszere sem teszi lehetővé annak megállapítását, hogy az 1925/2006 rendelettel összefüggésben értelmezett 1169/2011 rendelet előírná, hogy egy adott élelmiszer összetevőinek felsorolásában a hozzáadott vitaminokat a vegyületük neve szerint is fel kell tüntetni. Amennyiben a vitaminvegyületeknek az összetevők felsorolásában történő feltüntetésére vonatkozó kötelezettség megfelelő lenne a tájékozottabb fogyasztói döntések elősegítésére, az alkalmazandó szabályozást ennek megfelelően kell módosítani.

V. Véggkövetkeztetések

87. A fenti elemzés alapján azt javaslom, hogy a Bíróság a következő választ adja a Kúria (Magyarország) által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre:

A fogyasztók élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatásáról, az 1924/2006/EK és az 1925/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról és a 87/250/EGK bizottsági irányelv, a 90/496/EGK tanácsi irányelv, az 1999/10/EK bizottsági irányelv, a 2000/13/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv, a 2002/67/EK és a 2008/5/EK bizottsági irányelv és a 608/2004/EK bizottsági rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2011. október 25-i 1169/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletet, és különösen a 18. cikkének (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a vitaminok élelmiszerhez történő hozzáadása esetén az összetevők felsorolásában a vitaminok általános elnevezése mellett nem szükséges feltüntetni azon felhasznált vitaminvegyületet is, amelyet a vitaminok, ásványi anyagok és bizonyos egyéb anyagok élelmiszerekhez történő hozzáadásáról szóló, 2006. december 20-i 1925/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet II. melléklete sorol fel.